

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Scipio Claromontius De Ratione Status

Chiaramonti, Scipione

[S.l.], 1679

Non sufficere ad perfectam justitiam formae, ut Resp. bene constituta sit,
si imperium quoque & administratio non illi consonet. XXXIV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10064

contrarii, aut eam contemnunt, aut abhorrent, aut minimum sublata necessitate non æstimant amplius. Ita Romana plebs in exilium agebat Camillum, cujus virtutem primo admirata fuerat, & triumpho dignam judicarat. Poteruntque similes casus quam plurimi in testimonium produci ad probandam mutationem perfacilem popularis opinionis.

Existunt præterea externi respectus, scilicet principis vicini, quorum ratio habenda est, ut monet Arist. lib. 7. pol. c. 2. *Videre si qui finitimi sunt populi, qualia ad quales exercenda sunt, & quemadmod. cum singulis conversandum.* At casus notabilis mutandi temp. est, si pars una civium præcipua fuit in reportanda quadam ab hoste victoria, magis etiam si in victoriis compluribus potiores extiterint, quod tradit Aristoteles lib. 5. pol. c. 4. Ita Populus Florentinus post plurimas victorias a vicinis terris & civibus relatas, insurrexit, formavitque temp. popularem primum. Et Romana plebs, armis & victoriis in vicinos auctis, indies temp. illam reduxit ad regimen magis populare.

Ut compendio dicam de justitia hac formæ reip. Sit forma reip. una ex bonis, sitque propensus ad ejusmodi formam ille populus aut natura, aut consuetudine. Sit vero consuetudo hujuscemodi, quæ nec ad turpem animi vilitatem deducat homines, nec ex adverso ad fastum & audaciam nimiam. Ad hanc propendet & conducit democratia effrenata, sua diuturnitate: ad illam Monarchia severa & perpetua, ut fufius tradit Plato 3. de legib. allato exemplo imperii Persici, & democratia Atheniensium. Adde, quod inter binas bonas, scilicet temp. in specie ita dictam, & absolutum regnum, varii bonarum gradus existant. V. G. non solum Aristocratia, sed & complures gradus mixtionum, magis minusve restrictarum, secundum variam populi indolem, secundum quam regi vult, & habilitatem ejus cui imperium contigit.

*Non sufficere ad perfectam justitiam formæ,
ut resp. bene constituta sit, si imperium quoq; & ad-
ministratio non illi consonet.*

CAP. XXXIV.

Vidimus, quod non semper reip. forma, ejusdemque administratio actu existens congruant. Qua de causa usu venit, ut in civitate ad regnum

proclivi vere existat regia forma, at administratio Aristocratica sit: si Rex se committit totum concilio cuidam suo, aut sorti certæ personarum, aut sectæ doctrinæ cujusdam, & virtutis præclaræ. Hoc modo ultimo regnum Judæorum administrabatur a Phariseis tempore reginæ Alexandræ, tali pacto, ut Josephus dicat, *nomen ergo regium tantum illa ferebat: omnem v. potestatem Pharisei possidebant.* Antiqu. lib. 13. cap. 22. Quare ratione formæ regnum erat, at ratione administrationis tum regnum illud Aristocratia existeret. Resp. Romana tempore Marii, antequam consul crearetur, licet secundum formam prævaleret in illa potentia popularis, nihilominus regimen ipsum tendebat graviter ad statum paucorum. Salustius: *Ceterum nobilitas factione magis pollebat plebis vi soluta, atq; in multitudine dispersa minus poterat: paucorum arbitrio belli, domiq; res agebantur: penes eosd. ærarium, provincia, magistratus, gloria triumphiq; erant.* In Jugurt. At quod ratione legis & formæ resp. potius popularis existeret eodem tempore, elucescit ex C. Memmii ad populum oratione, ad quem cum verba faceret, ait in sua esse situm manu sine armis, sine vi potentiam dissipare paucorum, & reducere remp. ad popularem potestatem. Idem illud plerumq; cernitur in regnis moderatis, & legib. adstrictis, quæ tempore contendunt ad regimen supremæ & solutæ potestatis. In Anglia nequit Rex subditis tributa imponere sine consensu Statuum; idemque observabatur in Galliis ante tempora Caroli septimi, qui primus sua indixit auctoritate, quod sequutus postea est imponendo majora tributa filius ejusdem Ludovicus XI. nec aliter egerunt qui hunc sequuti sunt reges. Audiamus Comineum, lib. 6. quid de hac re scribit in suis historiarum libris: *Carolus septimus ipse pater (loquitur de Lud. XI.) qui singulari virtute suorum egestis Angliis obtinuit Normanniam & Aquitania partem, primus omnium pro suo arbitratu pecuniam imperavit, sine consensu populi.* Attamen Rex Carolus paulo ante mortem reditus habuit non nisi decies & octies centena francorum millia; at Ludovicus XI. filius reliquit moriens quadragies & septies centena francorum millia, ut porro ait idem Comineus.

At ea principum omnium est consuetudo, ut tempore se obfirmant magis in animis popularium, cum iisdemque majori agant fiducia. Paulus III. Pontifex princepsque magnæ auctoritatis, in imponendo statui triennale subsidium insigni procedebat dexteritate, cupiebatque, ut gubernatores sui urbium regionumque, animos popularium prudenti præparatione ad illud com-

com-

compellerent: ut exemplar litterarum jussu suo scriptarum ad Gubernatorem tum temporis civitatis, quod in nostris scriniis asservatur, fidem facit. Jam vero imponitur onus nobis, ut nihil plane sciamus ejus, nisi quando tributa indicta exiguntur, ubi tum raro paratae sunt civitates, quoniam ad ea colligenda tempus defuit.

Ceterum observatur vitium aliud in regnis etiam absolutis, inter administrationem & formam: enimvero principes plurimi ex imperio regio transeunt ad herile, imperantes non modo ut absoluti principes, verum tanquam domini absoluti facultatum, & personarum, parem in modum ut domini in mancipia dominantur, eorumque bona. Mancipium definit Arist. lib. 1. pol. c. 3. (sive servum) *hominem qui sui ipsius natura non est, sed alius, ut quod possidetur.* Et secundum legem civilem dominium absolutum Domino est in personam & bona servi, quanquam lex casu quodam nata sustulerit dominis potentiam auctoritate propria necandi servos. *Instit. de his qui sui vel alieni Juris, §. in potestate.* Jam Turca utitur principatu herili, & Muscovita, & omnes ferè Orientis principes. Sed de imperio herili differam inferius. At modo contrario vitiatur administratio ratione formæ status, dum nimis a rigore recedit imperantis auctoritas. Etenim si sinat rex auctoritatem suam vilescere, in ejusmodi regno sæpe numero usu venit, ut populari licentia vivatur, quam Plato descripsit, lib. 3. de leg. *sub fin.* Temporibus Gregorii XIII. ob clementiam nimiam ingentes sumptuerant spiritus sibi nefarii & in univ. sum quoque populares, nec leges observabantur a magistratib. ea observantia ut in regnis par est: cujus contrarium sub pontificatu Sixti v. & sequentium pontificum accidit. Ad hunc finem res redit, quando Princeps aut principatus auctoritatem amittit, & principatus mutatur in Anarchiam, statum tyrannide pejorem, ubi scil. jussum nullum est, nec imperium, nec auctoritas publica, verum quilibet suo vivit lubitu. Oportet itaque principatum sibi servare majestatem publici commodi gratia: quapropter mihi placet de ea sequens caput adnectere.